DEDICAŢIE

Ce se poate uita să uităm cu sufletul împăcat.
Ce nu se poate uita: aceasta e şansa noastră.

Un scriitor foarte clarvăzător, dar, cum se vede, mai puţin bun la suflet, pe care tocmai de aceea (pentru maliţia sa) nu îl numesc, a spus odată: „Boala este călătoria săracilor“. Prin aceasta el înţelegea că toate trăirile, toate evenimentele vieţii sale monotone omul sărac le datorează doar belelelor sale; de aceea nu vorbeşte decît de necazurile lui; din ele extrage tot ce are de spus, tot ceea ce bogaţii aduc cu ei de prin călătorii. Unicul subiect de discuţie al celor nenorociţi este însăşi nenorocirea.

O formulare precisă şi neîndurătoare — dar care poate fi dezvoltată. După observaţiile mele la fel de precise, şi poate chiar şi mai neîndurătoare, ea se cere completă, şi anume astfel: „Călătoria bărbaţilor este milităria“.

Într-adevăr: nu numai că nu-mi amintesc, dar nici măcar nu-mi pot imagina mai mulţi bărbaţi de vîrsta mea la un loc, fără ca, ajungînd la un anumit grad de degajare şi dezinvoltură (să o spunem deschis: de euforie alcoolică), să nu aducă vorba de îndată despre război! A văzut cineva vreodată o scenă mai trist-dulceagă, o îmbrăţişare mai sentimentală ca atunci cînd doi bărbaţi mai vîrstnici şi un pic făcuţi îşi amintesc, luîndu-şi unul altuia vorba din gură, dîndu-şi replicile în pripă — de parcă ar spune o litanie plină de nostalgie —, că în răposata lor tinereţe au fost sub arme împreună, că s-au retras pe acelaşi drum, că au fost prizonieri în acelaşi lagăr? Nici camarazi să nu fi fost, nici asalturi să nu fi făcut împreună, e suficient că au fost soldaţi şi deja discuţia lor clocoteşte, se înţeleg de minune!

Evenimentul esenţial al bărbaţilor din generaţia de azi (şi în acelaşi timp factorul esenţial al istoriei contemporane) este războiul. Modelul mai adecvat al tre-

cutului — al lumii noastre: cătănia. Cine nu înţelege asta nu ne înţelege nici pe noi.

Tocmai de aceea fie-mi îngăduit ca, renunţînd definitiv la euforia alcoolică, la orice tovărăşie, fie a bărbaţilor, fie a femeilor, singur şi absolut lucid, conştient de mirosul îmbîcsit al metodelor perimate, al subiectelor vlăguite, ştiind prea bine că în zilele noastre nu oricine este în stare să-şi aplece urechea la experienţele repetate maniac ale unei generaţii pierdute, ştiind toate acestea, asumîndu-mi-le pe toate, fie-mi îngăduit, cum spuneam, ca, preţ de cîteva variaţiuni, să mă încadrez şi eu în marele cor al camarazilor mei pe cale de a îmbătrîni şi, aidoma unui adevărat sărac, să dau şi eu seamă despre călătoria mea.

Ştiu prea bine, stimate doamne (şi stimaţi domni), ştiu că aţi citi cu mai multă plăcere scrieri de călătorie despre America de exemplu — dar America, sau China, sau Cuba sînt experienţe care mie nu mi-au fost date. Războiul — da.